



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 9000

F: 01 478 9021

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Številka: 332-33/2022/6
Ljubljana, dne 9. avgust 2022
EVA:
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2021 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) in na podlagi tretjega odstavka 61.d člena Zakona o kmetijstvu (ZKme-1) (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21 in 44/22).

je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2021.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Poročilo varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2021

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo,
- Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
- Ana Le Marechal Kolar, v. d. generalne direktorice Direktorata za hrano in ribištvo, - Martin Gosenca, Sektor za hrano,		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
- Igor Hrovatič, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
/		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano spremlja ravnanja deležnikov v verigi preskrbe s hrano, objavlja primere dobrih poslovnih praks na spletni strani varuha in o tem obvešča javnost. V skladu z zakonodajo je pri svojem delu neodvisen in samostojen, materialna in finančna sredstva za njegovo delovanje pa zagotavlja ministrstvo, pristojno za kmetijstvo. Poglavitne ugotovitve poročila za leto 2021: – še vedno opazamo različno razumevanje deležnikov nedovoljenih ravnanj po zakonu za isto nedovoljeno ravnanje, – epidemija covida-19 je v letu 2021 značilno vplivala tudi na verigo preskrbe s hrano, – veriga preskrbe s hrano v kriznih razmerah ne deluje, – najšibkejši členi v verigi so dobavitelji – pridelovalci, – spletna stran varuha je bila dobro obiskana, – težave pri delovanju varuha se s predlogom sprememb zakona o kmetijstvu ne zmanjšujejo. Priporočila varuha iz poročila 2021 na podlagi raziskave o tržnih močeh deležnikov v verigi preskrbe s hrano: 1. Veriga preskrbe s hrano naj deluje tako, da so vsa tveganja enakomerno porazdeljena. Vzpostavljeni naj bodo pošteni in pregledni odnosi. K preprečevanju zvišanja cen živil pripomorejo neposredni nakupi predvsem pri pridelovalcih, upoštevanja vreden dejavnik pri tem je tudi samooskrba. 2. Ravnovesje v verigi se je v letu 2021 poslabšalo. Poslabšal se je tudi pogajalski položaj deležnikov. Na ravni pridelovalcev moramo aktivnosti usmerjati k povezovanju. V ta namen predlagam večjo vlogo predvsem zadružnega sistema in politiko države, ki bo spodbudna za povezovanje pridelovalcev. 3. Ukrepi PKP so koristili deležnikom v verigi preskrbe s hrano. Velja varuhovo priporočilo, predvsem državi, naj preveri možnost uveljavitve ukrepov tudi kot sistemskega načina reševanja težav v verigi preskrbe s hrano. 4. Nedovoljena ravnanja se zmanjšujejo, vendar še vedno prinašajo težave pri poslovanju med deležniki. Deležniki v verigi preskrbe s hrano naj imajo med seboj pregledne poslovne odnose, poveča naj se stopnja zaupanja, zagotavljajo pričakovana in dogovorjena kakovost ter spoštovanje vseh dogovorov. Sankcije naj bodo sorazmerne glede na obseg poslovanja (tako količinskega kot finančnega), 5. Nespoštovanje plačilnih rokov. V samem poslovnem procesu moramo zagotoviti, da dobi končni dobavitelj (to je pridelovalec) plačilo v zakonsko določenem času ne glede na to, ali s kupcem sodeluje neposredno ali prek drugega dobavitelja kupcu (npr. prek kmetijskih zadrug). Razmisliti je treba tudi o dopolnitvi 61.b člena Zakona o kmetijstvu. Podobno poslovanje prek dobavitelja kupcu je tudi pri vračilu blaga: končni dobavitelj (pridelovalec) dobi zavrnjeno blago tudi po desetih ali več dneh, ko to ni več primerno za kakršno koli drugo oziroma nadaljnjo uporabo.		
-		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE

d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
– prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.				

II. Finančne posledice za državni proračun II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: /	
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: /	
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) /	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja: Poročilo varuha bo objavljeno po sprejetju na Vladi RS.	NE
(Če je odgovor DA, navedite: Datum objave: V razpravo so bili vključeni: – nevladne organizacije, – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti. Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte): Upoštevani so bili: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje: Poročilo je bilo dano	
Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu	

predpisa.)	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Irena Šinko ministrica	

Obrazložitev:

Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano spremlja ravnanja deležnikov v verigi preskrbe s hrano, objavlja primere dobrih poslovnih praks na spletni strani varuha in o tem obvešča javnost. Pri tem mora delovati v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in varovanje poslovnih skrivnosti. V skladu z zakonodajo je pri svojem delu neodvisen in samostojen, materialna in finančna sredstva za njegovo delovanje pa zagotavlja ministrstvo, pristojno za kmetijstvo.

Področja delovanja:

- prireja in proizvodnja mesa in mesnih izdelkov,
- pridelava in predelava sadja in zelenjave,
- prireja in predelava mleka,
- proizvodnja drugih živil,
- komuniciranje z deležniki in javnostjo.

Poglavitne ugotovitve:

- še vedno opažamo različno razumevanje deležnikov nedovoljenih ravnanj po zakonu za isto nedovoljeno ravnanje,
- epidemija covid-19 je v letu 2021 značilno vplivala tudi na verigo preskrbe s hrano,
- veriga preskrbe s hrano v kriznih razmerah ne deluje,
- najšibkejši členi v verigi so dobavitelji – pridelovalci,
- spletna stran varuha je bila dobro obiskana.
- težave pri delovanju varuha se s predlogom sprememb zakona o kmetijstvu ne zmanjšujejo.

Po mnenju varuha predlog sprememb upošteva zahteve direktive EC glede nepoštenih praks, ne prilagaja pa se dovolj razmeram in stanju v Sloveniji. Oblikovanje dveh institucij na področju odnosov v verigi preskrbe s hrano je za Slovenijo negospodarno tako z vsebinskega kot tudi organizacijskega in finančnega vidika.

Priporočila varuha iz poročila 2021 na podlagi raziskave o tržnih močeh deležnikov v verigi preskrbe s hrano:

1. Veriga preskrbe s hrano naj deluje tako, da so **vsa tveganja enakomerno porazdeljena. Vzpostavljeni naj bodo pošteni in pregledni odnosi.** K preprečevanju zvišanja cen živil pripomorejo neposredni nakupi predvsem pri pridelovalcih, upoštevanja vreden dejavnik pri tem je tudi samooskrba.
2. Ravnovesje v verigi se je v letu 2021 poslabšalo. Poslabšal se je tudi pogajalski položaj deležnikov. **Na ravni pridelovalcev moramo aktivnosti usmerjati k povezovanju. V ta namen predlagam večjo vlogo predvsem zadružnega sistema in politiko države, ki bo spodbudna za povezovanje pridelovalcev.**
3. Ukrepi PKP so koristili deležnikom v verigi preskrbe s hrano. Velja varuhovo **priporočilo, predvsem državi, naj preveri možnost uveljavitve ukrepov tudi kot sistemskega načina reševanja težav v verigi preskrbe s hrano.**
4. Nedovoljena ravnanja se zmanjšujejo, vendar še vedno prinašajo težave pri poslovanju med deležniki. Deležniki v verigi preskrbe s hrano naj imajo med seboj **pregledne poslovne odnose, poveča naj se stopnja zaupanja, zagotavljajo pričakovana in dogovorjena kakovost ter spoštovanje vseh dogovorov. Sankcije naj bodo sorazmerne** glede na obseg poslovanja (tako količinskega kot finančnega),

5. Nespoštovanje plačilnih rokov. V samem poslovnem procesu moramo zagotoviti, **da dobi končni dobavitelj (to je pridelovalec) plačilo v zakonsko določenem času ne glede na to, ali s kupcem sodeluje neposredno ali prek drugega dobavitelja kupcu** (npr. prek kmetijskih zadrug). Razmisliti je treba tudi o **dopolnitvi 61.b člena Zakona o kmetijstvu**. Podobno poslovanje prek dobavitelja kupcu je tudi pri vračilu blaga: končni dobavitelj (pridelovalec) dobi zavrnjeno blago tudi po desetih ali več dneh, ko to ni več primerno za kakršno koli drugo oziroma nadaljnjo uporabo.

